

KAINA:

Metams 5 rb., pusme-
čiui 2 rb. 60 kap., 3
mėnesiams 1 rb. 30 kp.
1 mėnesiui 45 kap.

Skyrium numeris 5 kap.

M. II.

Lietuvių Balsas

Vasario 20 d. 1916 m.

Redakcijos ir Administracijos adresas: PETRAPILIS, Baskov per. № 29,
Tel. 652-02.

Redakcijos sekretorius L. Noreika priima kasdien, be sekmadienių, nuo 12—2 val. dieną.

SKELBIMAI:

Petito eilė (4 skiltys)
prieš tekstą 60 kap.,
po teksto 30 kap.,
Darbo ieškantiems:
eilė 10 kap.

Giminių ieškantiems
eilė po teksto 10 kap.

№ 15 (44)

Petrapilis, vasario 20 d.

Iš vokiečių sumanymų apie Lietuvą.

Prieš Naujus Metus Berlyne išėjo nedidelė knygelė, pavadinta „Nauja Rytų šalis“. Joje išdėstytas sumanymas, kaip vokiečiai, užkariavę rytus, turėtų su jais pasielgti. Padėtas moto iš senovės vokiečių dainos jau gana nušviečia tos knygelės tikslą: „I rytus, i rytus mes jojam — mes norim rytų!“ Knygelės autorius Silvio Broedrich-Kurmahlen, kaip pats pasisako, esąs kilęs iš Latvijos ir, kaip iš viso matyti, pažįstas ją gerai. Pažįsta jis ir Lietuvą šiek tiek.

Knygelė parašyta labai autoritetingai, atspaudinta rankraščio teisėmis, ir seno, baroniško surūdijusio stiliaus. Savo sumanymo pamatu S. Broedrich-Kurmahlen deda agrarinį klausimą. Tas klausimas paskutiniuoju metu pasidarė Vokietijoje labai opus ir daug paaštrėjo jis dabar, kada iš Vokietijos atimta visos kolonijos ir vieton to prieš jos akis stoja mirazas — Rytų kolonijų. Išrodinėjama tų kolonijų, lyginant su kolonijomis kažkur Azijoje, Afrikoje, didesnis brangumas, didesnis svarbumas. Girdi, pati Vokietija — valstybė centralinė, ir ji turinti platintis apie savo centrą. Net karo tikslas išaiškinamas tautai kolonijų apmainymu. Tegu Anglija, tegu Rusija eina sau į Aziją, į Australiją, ieško naujų salų vandenyuose, o Vokietija pasilik Europoje; jai Europa. Vokiečiai, mat, nepratę nei prie tropiko, nei prie polių; jie geriausiai jaučiasi tik Europoje. Kitos tautos, jų savistovybė? Tai kažin, problematinis klausimas: kova, kova dėl vietos ir gyvenimo įrankių.

S. Br.-Kurmahlen skelbia idealus ir programą — vokiečių centro, agrarijų, partijos, savo padėjimu galinčiausios Vokietijos. Ją užjaucia vyriausybė, dažnai eina visai su ja išvien. Ir todėl tos partijos kalbos, raštai visuomet taip autoritetingi, taip žiūri iš augšto.

Toj knygelėj vieta, pavesta specialiai Lietuvai, neperdidelė. Daugiausia kalbama apie Latviją, Igaunius ir Suomiją. Su Lietuva, mat, mažiausia busia kliūčių. O Lietuva jau ir paimta, kitų šalių gali ir nepasisiekti paimti. Išverčiu tą skyrių pilnai.

„Lietuva apima visą Suvalkų, Kauno ir, — remiusi etnografijos žiniomis, — visą Vilniaus gub. ir šiaurinę Gardino gub. pakraštį.

Gyventojai šitos šalies apskritai, jų daugiau neg 2 milijonų, lietuviai ir katalikai. Jie išimtinai ūkininkai ir valstiečiai darbininkai. Lietuviai laukia prijungiami prie Vokietijos; Prūsų valstybės glėbiamuose lietuviai jie mato savo brolius. Nuo rusifikacijos išgelbėjo lietuvius katalikų bažnyčia. Vienok, priešingai pastarajai, paskutiniaisiais 40 metų jie atsistojo į stipriai susivienijusią opoziciją lenkų kultūrai ir išsiplėtojusiai lenkiškumui, kurio politikos pajėga jau galutinai ten sutrupinta.

Arti pusė dvarų žemės priguli lenkams, kita pusė vyriausybei (vis tai seniau konfiskuotas lenkų turtas) ir didžiarusiems dvarininkams, kurių diduma beveik niekuomet nė negyvena savo dvaruose, o Petrapilyj, ar kur nors kitur, savo tarnystos vietoj, varo prieš kultūrinį darbą.

Su tais dvarais šitoks dalykas: nors mes ir priešingi išgyvendinimui

ir išparceliavimui, čia vienok aišku — tai tautos reikalas — augščiausios prasmės, o čia jis ir galimas ir lengvai įvykinamas. Tik tai tas negal paliesti vokiečių dvarininkų ir žemės savininkų. Kiek tie visi dvarininkai yra rusai, jie jokių būdu ir jokiais aplinkybėmis nepanorės gyventi vokiečių valdžioje, kiek jie yra lenkai, jiems galima padaryti atlyginimas kongresinėje Lenkijoje ir prie jos priekitoj Gudų dalyje, kur lenkai tokiais pat santykiais susidurs su dvarininkais rusais ir, aniems išsikraščius, gaus sau jų žemes.

Šitaip statant nuosavybės perkėlimo klausimą ir jį įvykdžius, lenkų pretensijoms dėl Baltijos pakraščio turės būti paskutinis galas. Viena dėl to, kad Lenkija amžinai išliuosuojama iš Rusijos, o antra, lenkai žino, kad jie savo savistovybės tegali pasiekti tik Kongresinėje Lenkijoje ir tik tada, jei tas nepakenks Vokietijos reikalams. Vienok šitas dalykas turi būti rimtai išnagrinėtas, jeigu toks itakingas lenkų publicistas, kaip Feldmanas, štai ką maždaug rašo savo knygoje: „Vokietija, Lenkija ir Rusijos pavojus“. „Dabartinioji Rusijos Lenkija ir jos kaimynė šalis, lenkiška kultūra ir tradicijomis, turinti didelį lenkų katalikų dvarininkų nuosimį, rodo, kad norint atgaivinti Lenkų karalystę, nors ir ne visame jos istoriniame gražume ir didume, turinčią vis tik apie 20 mil. gyventojų, tur turėti kelią į Baltijos jūrą ir apie Palangą, kur šalis etnografinė prasme — lenkiška“.

Visas iš to išvadas, kad Palanga — vienatinis dvaras Gruobyno apskrityje, Kuršo gub., kuris priguli lenkui. Nedidelis žemės plotas su gražum sodu ir maudyklomis, apgyventas latvių, lietuvių, vokiečių ir žydų, ir varą susilaukiąs nemaža svečių lenkų, norinčių pasimaudyti, turįs etnografijos žvilgsniu pasiekti Baltiją. Bet ne tas rimčiausias pamatas, kad čia atsiktinai vienas lenkas sėdi riterių dvare, bet tas, kad šitas kraštas etnografijos prasme esąs lenkiškas. Lygiai teisėtai galima būtų spręsti, kad jis ta pat prasme yra vokiečių ar žydų, lietuvių ar latvių. Vokiečiai dvarininkai Gruobyno apskrityje ir latviai protestantai valstiečiai būtų be galo nustebinti tokiu išpaustu pretenziniu etnografiniu kuriužu.

Mes randam šitą iškrypimą taip apgailėtinu, kad neverta būtų ir minėti, jog ties Palanga susiduria Latvijos ir Lietuvos sienos, jog į pietus iš čia — visa Kauno, Vilniaus ir Suvalkų gubernijų šalis, stipri, susijungusi šalis, nieko bendra nė turėti neturi su Lenkijos ateities svajonėmis.

Lietuviams Vokietijos kariuomenė neša išliuosavimą iš maskolių vergijos; lietuviai taip pat žino ir tat, kad jie ir nuo lenkų, Vokietijos prijungti, bus visai apsaugoti. Lietuvių tautinis atgimimas griežtai yra pasukęs prieš lenkus. Mes nenorim jokių būdu rokuotis su senomis lenkų tradicijomis: „cujus religio, ejus regio“, tuo labiau, kad lietuviai konfisiškai prijungimą randa Vokietijoje, nes niekur nėra gerensiu katalikų, neg Vokietijoje; ir šitie lojalieji lietuviai bus sustikti visu įsitikėjimu; jie nepažįsta vokiečių neapykantos; pavydėdami ir išsilgę jie žvelgia į savo brolius gyvenančius dvasiniai laisvoji Vokietijoje, ir visu frontu gręžiasi nuo lenkų.

Ir išties visai mes tikim, Vokietijos katalikai ir lenkams Vokietijoje nieko piktą negeidžia, lygiai mažai abejojam, kad tie patys katalikai ramūs tylūs lietuviai ūkininkai, būtų kokių nors blogų minčių prijungti prie Vokietijos jie rastų išėjimą į vakarų Europos kultūrą. Poznanėj ir Prūsų vakaruose nėra katalikų konfesijai kliūčių, vienok lenkų neapykanta prūsams kaip tik esąs trukdąs momentas, ir iš lenkų politikos žodyno galutinai turi būti išbrauktas žodis „Pabaltkraštis“ — pirma neg Vokietijai lenkų savistovybė nustos buvusi problematinė.

Ir kam nori Feldmanas Baltijos jūrų? Ar tai yra būtinas išstūjimas savistovios lenkų ūkio srities? Žinoma ne! Jei prie kongresinės Lenkijos priskirti dalį Gudų lig Pinos balų, skiriančių Maskolijos kultūrą nuo Vakarų kultūros, tai bus didelė šalis, kuri ūkiu žvilgsniu prijungta prie centralinių valstybių, turėtų lenkų kultūros darbui plačiausius plotus. Iš Lietuvos išplaukusiuose dvarininkuose lenkų kultūra savo darbui rastų didelį sustiprėjimą. Jų dvarai lieka Lietuvoje vokiečių kolonizacijos tikslams — priverstinumas turėti būti pašalintas — ir Palanga nebūtų daugiau svarbus etnografinis punktas. Tokiu būdu gaunama nepaprasti plotai, kuri vokiečių katalikiškajai daliai siūlo didžiausius tautinius tikslus. Beistoris lietuvis valstietis, kuris tik nuo 1906 (?) metų išgavo savosios spaudos išliuosavimą — teisingai sprendžiant — bo nieko tolimesnio įeina į Vokietiją ir per katalikų bažnyčią įvedamas į vokiečių švietimą. Didelis senų laikų dvasinių kunigakščių tautos darbas. Bremenio ir Magdeburgo arkivyskupų galingas Ordono veikimas su jo pangermanizmo politika — tas darbas ir tas veikimas turi atgyti ir jis katalikų Vokietijai žada daug: Lietuvoje vokiečių valstiečių sutvėrimą, ir nuo seno ten gyvenančiam lietuviui turi būti įskiepyta vokiečio dvasia.

Stambieji vokiečiai dvarininkai tur Lietuvoje ir pasilikti; jų ten ir yra maža, ir mes būtumėm laimingai nudžiuginti, jeigu mūsų tautos dydisai karo vadas būtų pagerbtas žeme toje tolymoje šalyje, kad visuomet stovėtų tautos idėjos priešakyje.

Be galo būtų svarbu ir tat, kad paėmus Lietuvą lenkų dvarus į vyriausybės rankas, ten pasiliuosuotų visa valstiečių darbininkų pajėga. Vis tai lietuviai geras darbštus elementas. Iš jų ilgam būtų tikras šaltinis stambiam ūkiui ir Vokietijos pramonei ir tuo pačiu jie išsisklaistę po valstybę, artimose kartose visai suvokiečėtų.

Šitas liuosas vokiečių valstybei darbininkų šaltinis nevergiška gera darbo pajėga; — lietuviai ne vergai ir vėl vis tat turi būti pabrėžiama (!), — sudaro visą atlyginimą valstybei už iškeltas į naują rytų šalį tautos pajėgas. Naturalus mainas, kuris iš vienos pusės duos vokiečiams gerų vaisių, o antra, pigiausia atimtų dvarų žemės kainą kviečių vokiečiams ir rytus.

Ypatinga pastebėti, kad kultūrinis Lietuvos dvarų stovis, bendrai imant, taip blogas, taip blogas, taip mažai dėta kapitalo į trobas ir ūkį, kad vidutinė kaina už žemę paskutiniaisiais trejais metais prieš karą, tokia pigi, kad valstybė su didžiausiu pelnu gali

turėti kolonizacijai šitiek žemės. Kolonistas valstybei nieko nekaštuos ir greitai praturtės, jei tik bus jos aprūpintas tam tikru kreditu.

Žemė ūkio kolonizacijai turi būti, tiktai kad nebūtų per daug žaliojo stalo globos! Vokiečių tauta pati užkariavo rytus ir pati turi juos valdyti. Tai būtina kiekvieno sveiko, tautinio, kolonialiaus plėtojimos sąlyga.

Lietuvio ūkininko žemė turi lik Lietuvoje ir negali būti paliesta. Pirmiausia jis žeme tvirtas ir palankus vokiečiams; antra, jisai darbštus ir gabus; galop, mes visai negalim turėti taip pakankamai stiprų gerų ūkininkų Jokių būdu į jį negalima žiūrėti, kaip į prieširinką svetimatį, kurio valstybė negalėtų kęsti. Įsodinama tarp lietuvių ant atimtos dvarų žemės vokiečių katalikų valstiečių mėsės, steigama vokiečių mokyklos visos šalys — nes ten savos lietuviškos mokyklos niekuomet nė nebuvo; įnešama į čionykščią dvasią veiklus tautinis vyriškumas — ir per 50 metų iš Lietuvos bus galinga vokiečių pajėga, kuri, neigalima, kaip Bavarijos karžygiai, šturmu griaus priešininko tvirtumas“.

Taip ir baigiasi tas skyrius apie Lietuvą. Nors ir maža, bet ir daug. Drąsumo vokiečiams nestinga.

Bet tas pats S. Broedrich-Kurmahlen, kuris mato lietuvius išgyvenusius ligi šiol, kuris mato juos taip stipriai susispietusius prieš lenkus, tai argi negal pamatyti, kad, jei jie ir tektų vokiečiams, tai dar smarkiau prieš juos atsistotų! Lietuvis jau nebetiek narsus, kad vokiečių kataliko rankoje galėtų palaikyti savo broliu. Jis atsimeina gerai, kokią katalikybę nešė jam Ordinas. Vokiečių katalikiškumas tik dar ilgiau laikė lietuvius stambeldybėje.

Juk kokių tikslų veda S. Br.-Kurmahlen vokiečius į rytus — kad įtrauktų juos į vokiečių kultūrą, vadinas, savo kietinus. Lietuvų istorija tai buvo ištisa kova prieš tokių vokiečių norus.

Lietuvis be istorijos? O kas mušė vokiečius prie Nemuno, Žemaičiuose, kas sumušė juos ties Žalgiriu? Kas kas, bet vokiečiai gali geriausiai atsiminti lietuvio istoriją. Dabar šaukiama Lietuvai naujas ordinas „kultūrai nešti“, bet jeigu lietuviai ir sutvirtės savo geležinėje būityje, tai tik prieš tuos pačius vokiečius. — Ne! Bet jie ir nesitiki, kad vokiečiams pasisektų net pradėti Bremenio ir Magdeburgo arkivyskupų darbas.

Lietuvis ne vergas? Bet juk kaip siūloma su juo pasielgti? Vokiečiai mano padarysį pradžią baltajai vergijai — šimtai tūkstančiai lietuvių išgenami vergauti į Vokietijos gilumą. Juk kas tat?!

Vokiečiai taip įsidrąsino, kad jau nebesigėdi net prieš visą pasaulį pasakotis savo „kultūringuosius“ sapnus.

Ignas Jurkūnas.

Stokholmas,
2—II—1916.

VALSTYBĖS DŪMA.

Posėdis vasario 16 d.

Šią dieną V. Dūma pradėjo ginčius dėl valstybės biudžeto.

Dalyvavo ministerių pirmininkas Šturmeris ir ministrai: pinigyno, kariuomenės, vidaus reikalų, švietimo ir Sinodo oberprokuratorius.

Pirmąsą pradėjo kalbėti biudžeto komisijos referentas Firsovas. 1916 m. šio biudžetas: paprastosios pajamos—3.022.049.318 rub. paprastosios išlaidos—3.232.463.698 rub. Labiausiai sumažėjusios pajamos iš degtinės monopolijos: šiais metais jų bus tik 9 milijonai rub., o 1914 m. buvo 689 milijonai.

Karo reikalams 1915 m. esą išleista 8 milijardai rub., o 1916 met., jei karas truks visus metus, reikės 11 milijardų rub.

Sios išlaidos tegalima būsia padengti tik kreditu operacijoms. Referentas esąs įsitikinęs, kad Rusai, nežiūrint į įvairias išlaidas ir sunkumus, vis tik garbingai pabaigsia kovą.

Pinigyno ministeris Barkas sakė, kad biudžeto deficitas 1916 met. sieks 377 milij. rublių. To didžioji priežastis esanti degtinės monopolijos uždarymas. Kad ir taip esą, vienok ministeris griežtai sakė, kad ir po karo degtinė vis tik nebebūsianti pardavinėjama.

Po Barko kalbėjo 3 valandas Šingariovas. Esą, sunku suprasti, kaip skaitomos karo išlaidos. Tos išlaidos, siekiančios 12 milijardų, visiškai ne-traukiamos bendrojo samaton, kurį žiūri V. Dūma ir V. Taryba. Tuo būdu pasidaranti kažkokia dvilinka „bugalterija“. Kalbėtojo nuomone, sunkiausia būsia po karo. Vyriausybė neturinti nė kokių finansų plano.

Toliaus Šingariovas kalba apie pramonę, apie tai, kaip vyriausybė kovoja su brangumu. Brangumas brangumas, žydai kalti esą, o galų gale randą cukraus 300.000 pūdų ne pas žydą, o pas jo šviesybę grafą Maskvoje. Vyriausybė rašanti biurius ap-

linkraščius ir „linksi į Petrą, pati būdama kalta“. Kalbėdamas apie geležinkelio paprikus, Šingariovas sakė, jog kalti esą ne stočių viršininkai, o valstybės sistema, kuri senai turi būti palaidota. Kalbėtojas nurodo, kiek sumanymų vyriausybė įvedusi įstatymų 87-uoju straipsniu ir dar prieš pat sušaukiant Dūmą. Tai šitai esą toks jai palankumas. Nepalanki esanti vyriausybė ir visuomenės organizacijoms. Šingariovo supratimu, nėra valstybėje nieko, kuo remtųsi vyriausybė. Nesiremianti ji nei Dūma, nei žemietybėmis, nei miestais, nei žmonėmis, nei bažnyčia, net nei bajorais. Obalsi „visa karui, visa laimėjimui“ iš tikro pildanti tik visuomenė, bet ką esanti padariusi karui ir laimėjimui vyriausybė. Sako jie (kalbėtojas rodo į ministerių suolą) — visa tegu būsia laimėjimui, bet visa svetima, savo nę skatiko, nę soros grūdo nenorį atiduoti.

Šingarioviui pabaigus, kalbėjo Demčenką, kuris pakliudė eilę specialinių dalykų.

Kitas posėdis biudžetui svarstyti paskirtas vasario 18 d.

Korespondencijos.

Omskas 1/II 916.

Pabėgėlių vargai; lenkų globa.

Vos tik pasklido gandas, jog Čelėbinske yra Cent. Lietuvių Komiteto įgaliotinis, ėmė plaukti į mane iš įvairių Sibiro vietų laišakai, ir visi jie buvo vienodi—iš visur skundėsi pabėgėliai savo sunkum buviu ir šaukėsi pagalbos.

Daugiausia tokių laiškų plaukė iš Akmolino apskrities. Kadangi iš tolo nieko tiems žmonėms padėti negalėjau, nuvykau tuo reikalu Omskan.

Ir štai, beiškodama informacijų bei žinių, pirmučiausiai kreipiausi į vietinį kleboną, iš kurio sužinojau, jog mieste esą „lenkų-lietuvų“ komitetas, kurio pirmininku esąs Dembovskis (lenkas).

Iš pasikalbėjimų su pačiu Dembovskiu paaiškėjo, jog minėtasis ko-

mitetas susidaręs jau iš rudens; jog jo valdybą, be lenkų, įeina ir trys lietuviai: Lukauskis, Šipaila ir Saliamoras; jog komitetas turįs penkias prieglaudas ir mokyklą, kuriose lietuviai ir lenkai esą vienodai viskuo rūpinami.

Į mano klausimą: kokia kalba mokoma mokyklose, išgirdau, jog tik lenkų, nės veik visi lietuviai vaikai supranta šiek tiek lenkų kalbą ir patys valdybos nariai lietuviai pripažinę tokią sistemą pagirtina. Iš tolimesnio pasikalbėjimo paaiškėjo, jog komiteto izde esą 300 rb., gautų iš Lietuvių Centr. Komiteto lietuvių reikalams, bet lig šiol nebuvę dar tokio gyvo reikalo, kur jau būtų reikėję jie sunaudoti, ir tie pinigai tebėsa nejudinti.

Lietuvių pabėgėlių, pasirodė, buvo Omske gana daug, bet pastaruoju laiku Lenkų-Lietuvių Komitetas išsiuntęs kelias pabėgėlių partijas Vologdon; jų skaičiūje buvę nemaža ir lietuvių.

Atsisveikindama prašiau leidimo apvažiuoti visas komiteto prieglaudas ir sušaukti valdybos susirinkimą išimtinai lietuvių reikalams aptarti.

Iš vizitacijų po visas to komiteto prieglaudas gavau labai nemalonų įspūdį. Visuose buvo arti 60 lietuvių, ir visi jie skundėsi, jog juos aplenkia dalydami drabužius; jog nieks nepadaidą jiems surasti pasimetusių šeimynų; jog išjuokiami ir jų kalba ir papročiai. Vienoje mokykloje pataikiau į giedojimo lekciją. Vos įėjau kleson, išgirdau begiedant: „kvala Bogu, kvala“.

—Kas jūs lietuviai? — paklausiau nutilus.

—Aš, aš... aš... — ir iš 14 — 15 vaikų pakilo 9, prabildami į mane gražia suvalkiečių tarpe.

Dar pastebėjau prieglaudose vieną baisiai neįaukų apsišėkimą. Nežinau, kieno įsakymu, bet prieglaudų prižiūrėtojai slėpė nuo manęs lietuvių. Vėžinėjau su aficijalia pabėgėlių registracija, kurią man buvo įteikęs Miesto Komitetas. Taigi iš surašytųjų pavardžių mačiau, jog esama lietuvių.

—Mūsų prieglaudoje tik lenkai —

čikonis; mergaičių — J. Kairiukštytė, Valavičaitė, F. Kazlauskytė.

Artimiausiu bendrabučių mokinių tvarkytoju yra p. J. Vailokaitis.

Iš lietuvių įstaigų Voroneže kaip svarbiausia, reikia pažymėti M. M. Yčo vyrų gimnaziją. Ji pradėjo veikti jau nuo rugsėjo mėnesio ir iš karto buvo pripildyta mokinių, esančių Lietuvių Draugijos dėl karo nukentėjusiems šelpiti bendrabučiuose. Dabar*) M. M. Yčo gimnazijoje yra 498 mokiniai.

Klasė.	Katalikų.	Protestantų.	Pravoslavy.	Žydų.	Iš viso.
Priřeng.	27	—	2	2	31
I. . . .	36	—	3	3	42
II. . . .	44	1	2	4	51
III. . . .	51	1	1	3	56
IV. . . .	24	1	1	7	33
IV a. . .	43	—	—	—	43
V. . . .	25	1	—	7	33
V a. . . .	25	—	3	—	28
VI. . . .	29	—	—	6	35
Vla. . . .	31	—	—	—	31
VII. . . .	21	2	2	18	43
VIII. . .	25	2	—	—	27
VIII. . .	28	1	4	12	45
Iš viso . .	409	9	18	62	498

Šios gimnazijos direktorius yra Slaščevskis, buvusias Vilkaviškio gim. direktorius, inspektorium Šakenis; jis

*) Raštas rašytas dar prieš Kalėdas. R. d.

sutinka mane vienas prižiūrėtojas.

— Netiesa, yra ir lietuvių, — atsakau ir skaitau: — Kvaselis, Baltrūnas, Kvedarėlis ir t. t.

— Bet tai lenkai, — sakau tamstai.

Toki scena buvo neviena.

Į mano prašymą — sušaukti susirinkimą — gavau iš pirmininko Dembovskio atsakymą, jog visi komiteto nariai esą labai užimti, ir propoziciją — sušaukti tik Lietuvių susirinkimą. Sutikau, be abejo, su ta propozicija, tik paprašiau, kad nuo lenkų būtų bent vienas delegatas, kuriam galėtume pasiūlyti kai kurias reformas. Bet susirinkime, kurs buvo vasario 1 d., tokio delegato nebuvo ir jokių pasiūlymų iš lenkų irgi nebuvo.

Susirinkimui atėjo Lukauskis, Valis, Jodelis, Šipaila, Grigaliūnas, kn. Kazakevičius, Saliamoras, Kvedaras, Šuipys, Miesto Komiteto sekretorius Liozneris ir Ostrovskis (lenkas).

Iš pasikalbėjimo paaiškėjo, jog dar iš rudens Saliamoro rūpesniu norėta suorganizuoti atskiras lietuvių komitetas, bet susirinkimui, kurin būvę kvieisti tik lietuviai, atėję ir lenkai ir savo didžiama paėmę viršų. Tokiu būdu susidaręs minėtasis „lenkų-lietuvių“ komitetas. Valdybą buvo, tiesa, įvesti trys lietuviai, bet ne viens iš jų nebūdavo kviečiamas į susirinkimus, nežinojo tokiu būdu nieko, kas ten darėsi. Paaiškėjo dar, jog, vežant lietuvių Vologdon, komitetas reikalavęs iš jų parašų, jog jie važiuoja ten savo noru. Apskritai paaiškėjo labai daug jau senai mums lietuviams žinomų „uslug braci polakow“.

Išdėstydamas susirinkimui mano atsilankymo tikslą, pranešiau trumpai apie tą įspūdį, kokį į mane padarė lietuvių pabėgėlių padėjimas, ir pasiūliau susirinkimui atidaryti Omske Lietuvių Komiteto skyrių.

Bet tas pasiūlymas iššaukia ilgus debetus, nes Lukauskis atranda negeistina ir nereikalingu skirtis nuo lenkų, kurie tiek laiko šelpę ir globoję Omsko pabėgėlius lietuvių. Jam pritaria ir Šuipys, tik šis pažymi, jog, pasiliekanč, kaip ir ankščiau, prie lenkų, reikia aiškiai pabrėžti savo reika-

ir fizikos mokytojas. Be jo Yčo gimnazijoje mokytoja dar šie lietuviai: J. Jablonskis ir J. Balčikonis — lietuvių ir lotynų kalbų šikšnys ir Žemaitis — matematikos, adv. A. Tumėnas — teisių, Špakevičius — gamtos-geografijos, Poderis — prieklasio mokytojas. Tikybos moko kun. A. Astrauskis.

M. Yčo mergaičių gimnazija.

Su šios gimnazijos atidarymu šiek tiek susivėlinta. Pirmiaus buvo atidėliota dėl mažo mergaičių mokinių skaičiaus, paskiaus dėl butų trūkumo. Mokslas joje prasidėjo lapkričio 16 d. Mokinių joje dabar yra. Gimnazijos direktorius yra Pr. Mašiotas, kapelionas — kun. Penkauskis.

„Saulės“ ruošiamieji kursai.

Voronežan taip pat atkelta iš Vilniaus ir „Saulės“ kursai. Butą užsiėmimams gavo mokytojų institute. Mokinių iš viso yra 77: vaikinių 16, merginų 61. „Saulės“ kursų vedėju yra p. J. Vokietaitis. Lietuvių kalbos moko S. Čiurlionienė, lotynų — Balčikonis, rusų, istorijos — Peninskaitė, geografijos gamtos — Škėma, prancūzų ir vokiečių kalbų — Niemčiūskaitė, kapelionu yra kun. Penkauskis.

Be augščiau minėtų mokyklų Lietuvių Draugija laiko dar šias:

1) Pedagogijos kursas.
2) Buhalterijos kursas. Mokinių 32. Mokina Niemčiūskaitė.

3) Dvi dvikles mokyklų, vienoje mokytoja, Vitkauskas ir St. Vaitkytė, antroje J. Petrauskaitė ir E. Valavičaitė.

4) Vaikų prieglauda.

Kiti moksleiviai išsiskirstę po kitas Voronezo mokyklas, kuriose, jie mokosi Lietuvių Draugijos apmokami.

Geriausia vaizda duoda žemiau padėtoji statistikos lentelė:

LIETUVIŲ MOKSLEIVIAI VORONEŽE.

Voronežui teko suvaidinti mūsų lietuvių gyvenimui svarbią ir ypatingą rolę. Išvaikyta, ar šiaip netekus globos mūsų mokslus einančioji jaunuomenė buvo sukoncentruota pirmiau Vilniuje, pagaliau Voroneže.

Vienu kartu Voronežan atvažiuo Lietuvių Draugijos dėl karo nukentėjusiems šelpiti siunčiami daugiau ne 500 moksleivių abiejų lyčių. Toliau vis dar rinkosi mažesnėmis ar didesnėmis partijomis. Šiuo laiku iš viso yra Lietuvių Draugijos bendrabučiuose susirinkę apie 1000 moksleivių.

Jiems čia buvo įsteigtos mokyklos (M. Yčo vaikinių ir merginų gimnazijos) ir perkeltos jau pirmiau buvusios „Saulės“ įstaigos: rengiamieji kursai, pedagogų kursai, buhalterijos kursai ir kitos.

Kiti mokiniai nesutalpę šiose lietuvių mokyklose, lanko, Centr. Komiteto šelpiami, vietines rusų mokyklas: komercijos, realinę ir k.

Be galo buvo liūdna, kaip prieš kelis mėnesius, dar rugsėjo pradžioje, dauguma mūsų visos mokslus einančios jaunuomenės buvo susodinta į prekių vagonus ir išvežta Rusijos gilumon, toli nuo savo gimtinės, nuo malonaus Lietuvos krašto. Nevienam tuomet matant tokį liūdną reginį išsiskundė gaili ašara ir kilo mintis, kodėl gi dabar, taip svarbioje valandoje, kada vokiečiai jau rengiasi užimti jos sostinę, visa jos jaunuomenė meta ją, apleidžia, dar pačios Lietuvių Draugijos padedama.

Šis klausimas labai rūpėjo ir pačiam šio atsitikimo kaltininkui Draugijos Komitetui. Jo taip pasielgtą ne lengva sąžinė, bet po ilgų tarimų, svarstymų. Tik visiems Komiteto na-

riams priėjus prie vienos minties, kad likusi mūsų jaunuomenė ne ką gera tegalėsianti daryti tautai, sutrukdžiusi savo mokslą — tik tada nutarė išskelti ją Rusijon. Po karo kaip tik daugiausiai bus reikalingos inteligentų pajėgos nuniokotai, sunaikintai tėvynei atgaivinti. Šio tikslo ir siekė Komitetas, išveždamas jaunuomenę iš pavojingų karo vietų.

Visa Voronežan atvežtoji moksleivija buvo sudėta bendrabučiuose. Nuo pat pradžios čia Lietuvių Draugijos įsteigta moksleiviams 10 bendrabučių: 3 merginoms ir 7 vaikams.

Pirmasis prie Nikitino ir kampo D. Maskvos gat. № 40/27.

Antrasis prie Senosios Maskvos gatvės № 17.

Trečias prie Voznesienskos gatvės № 2.

Ketvirtas prie Choliutino gatvės № 1.

Penktas prie Gamovos gatvės № 16.

Šeštasis prie Gruzovos gat. № 28.

Septintas — Kinco bravare.

Aštuntas prie Didž. Dievičenskos № 28.

Devintas prie Aleksiejevo gat. Podčialovo nam.

Dešimtas — Trejybės Slabadoje Uljeniščevo nam.

Mokiniams Komitetas duoda visą laikymą, be to dar knygas, drabužį, avalynę ir apmoka mokslą.

Bendrabučių tvarka visai suderinta su gimnazijų tvarka. Geresnei auklėjimo tvarkai suderinti yra išrinkta tam tikra pedagogų komisija kurion įeina Komiteto nariai: kun. K. Olšauskis, adv. A. Tumėnas, gimnazijos mok. J. Balčikonis, J. Jablonskis, Pr. Mašiotas, šikšnys, „Saulės“ kursų vedėjas J. Vokietaitis.

Bendrabučių nuolatiniais prižiūrėtojais yra M. Endziulaitis, kun. As-trauskis, P. Radzevičius, J. Kairiukštis, P. Urbonas, mok. Špakevičius, J. Bal-

Visu, kurie surado per laikraščių skelbimus savo šeimynas, gimines, pažistamus ir draugus, prašoma pranešti jų adresus Centraliniam Liet. Komiteto Inform. ir Registr. Biurui: Петроградъ, Басковъ пер. 29. кв. 2.

Kunigas Juozas KAZLYS ieškau savo motinos Marcelios, sesers Antaninos ir brolio Boleslovo, Baluntos vals., Ukm. apskr., taip pat giminių ir pažįstamų. Adresas: St. Борхъ, М. В. Р. жел. дор. Вязарному Ливен-горского костела, Кс. Казлау. 129 1

Marijona BLINKIENĖ, ieškau savo brolio Juozo Blinkėno 17 m. iš Kauno gub., Šiaulių apskr., Akmenės val. Adresas: г. Самара, Предтеченская ул. 46. 131 1

Kasparavičiūtė Ona ieško savo brolio Juozo Kasparavičiaus 45 m. ir švogerio Juozo Sajausko 47 m. iš Suvalkų gub., Kalvarijos aps. Adresas: Самара, Предтеченская ул. 46. 132 1

Reikalingas tuojaus vargoninkas. Kreiptis adresu: Варковскому настоятелю, почт. ст. Варково, Витеб. губ. 133 1

Mat. Švažas, Šiaulių aps., iš Vieksnių miest., ieškau savo giminių ir pažįstamų. Prašau atsilipti, arba, kas žino, pranešti. Adresas: Петроградъ, Пол. наб. Новая Бавария, II разр. троп., 2 взводъ, М. Шважасу. 134 1

Jonas DAILIDONIS, gyvena Samaroje, Saratovskaja g. prie Katalikų Bažnyčios. 135 1

Anastazija JURAITE ieško savo motinėlės, sesers Julės ir brolio Rapolo Kauno gub., Šiaulių aps., Bridų k., taip pat draugų ir pažįstamų. Adresas: Θεοδοσία, Институтская ул., Городская пекарня. 136 2

Salomeja Radekienė iš Mintaujos m. ieškau savo vyro Kareivio Vlodo Radeko, sesers Marijonos Jesekienės ir jos vyro J. Jesekio su vaikais, ir Elenos Tamosauskienės. Adresas: Петроградъ, Смоленская № 11. 137 1

POVILAS UOGINTAS ieškau savo žmonos Elžbietos ir vaikų Kauno gub., Panevėžio apskr., Gudgalių k. Adresas: Минскъ, питательный пунктъ при 8 головномъ эвакуационномъ пунктѣ. П. Огнтасу. 138 3

Kazimieras PRUTKAUSKIS ieško savo dukters Onos 9 m. iš Kauno g., Šiaulių ap., Baisogalos par. Adresas: Лозовая Павловка, Екат. губ., Орлово Елизинский Рудникъ. П. М. Здановичу. 139 1

Stanislovas KVIETKAUSKIS iš Jovarių kaimo, Leipalingio par., Suv. gub. ieškau savo sūnų: Prano Kvietausko, kurs ruošėsi Vilniui mokytojauti, ir Jono Kvietausko Kareivio. Adresas: Жлобинъ, Мор. губ., д. И. И. Щукина. С. Бятковскому. 140 2

ONA ŽEMAITIENĖ iš Aleksoto, ieško brolių Jurgio ir Juozo Ločinių su šeimynomis iš Pakuonio, Suv. gub. Adresas: Саратовъ, Александровская 4/88. Литовский Комитетъ. 104 1

Teklė Klimavičienė iš Aleksoto, ieško Pažerienės Kotrynos ir Višniauskienės Marijonos su šeimynomis iš Garlevo. Adresas: Саратовъ, Александровская 4/88. Литовский Комитетъ. 105 1

VINCENTAS KAMARAUSKIS iš Aleksoto ieško Jono Kamarausko, Jono ir Vladislavo Lukoševičių su šeimynomis iš Muleikonių kaimo. Jovainių val. Adresas: Саратовъ, Александровская 4/88. Литовский Комитетъ. 106 1

JUSTINAS BUTVILA ieškau savo sūnaus Antano sužeisto Kareivio iš Škiemų vals., Šiaulių apskr. IR IEŠKAU VIETOS VARGONIN-KO arba kitokio užsiėmimo. Adresas: Нижний-Новгородъ, Гордѣвка, д. Карелина 67. Юстину Бутвилу. 107 1

JUOZAS BURAKAS ieškau seserų. Adresas: Аптекарьскій мар. Наслѣдн. Бонечкаго, поч. ст. Лабинская, Кубан. обл. 108 1

Anastazija MIKŠYTĖ, Kirdonių sodžiaus, Pandelio parap., ieškau tėvų ir pažįstamų. Adresas: Петроградъ, Лермонтовскій пр. 17, кв. 3. 109 2

Emilija ir Akvitė MIKŠYTĖS, Mikšių sod., Skapiškio par., ieškau savo tėvų ir pažįstamų. Adresas: Петроградъ, Лермонтовскій пр. 17, кв. 3. 110 2

JONAS VALIUGA ieškau Anelės Gažauskienės ir švogerio Jokūbo Gažausko iš Latavos viensėdžio, Androniško val., Kauno gub. Adresas: Петроградъ, Воронежская ул. домъ 31, кв. 30. 111 2

ALEKSANDRA SABAS ieškau tėvo Jurgio Sabo, švobiškio sodžiaus, Kauno gub. ir pažįstamų. Петроградъ, Воронежская ул. д. 33, кв. 30. 112 2

JUOZAS VOKIETAITIS, Plutiškių par., ieškau Jono Bartninko, Iglaukos par. Adresas: Петроградъ, Смоленская ул. 11, кв. 4. 113 1

MARIJONA PIPIRAITĖ, Kauno gub., Panev. apskr., Prodin-Pamušio dvaro, ieškau savo tėvelių, seselės Barboros ir brolio Leonardo Pipirų. Prašau atsilipti: Рѣжиза, Вит. губ., имѣние Тавнаги, поч. ящикъ 24. Мария Пиперъ. 114 5

A. Valavičius noriu susirašinėti su Spirakiečiais ir Pušalotiečiais, su Spirakių klebono giminaite Agota. Adresas: Пермь, Бол. Ямская ул. 11. А. Валовичъ. 115 2

MYKOLAS ČERNECKIS ir JONAS SKUDRICKIS abu Bridiškų kaimo, Biržų valsč. ūkininkai, ieškau giminių ir pažįstamų. Adresas: Харьковъ-Основа, Елдищенская ул. 19. 116 1

Kareivis VLADAS GUBERTA iš Navininkų, Krokialaukio vals., Suv. gub., ieškau savo žmonos Mortos ir vaikų: Monikos, Antano, Juozo, Jono, Vlodo, Vaclovo ir Onos. Adresas: Жлобинъ, Могил. губ., 120 желѣзнодорожная рота. 90 2

Kareivis KAZYS KUJEVA iš Gutavo dvaro, Kalvarijos apskr., ieškau savo žmonos Agotos. Adresas: 120 желѣзнодорожная рабочая рота, М. Жлобинъ, Могилев. губ. 92 2

TEODORA RUDZINSKAITE iš Mintaujos ieškau savo brolio Jurgio ir jo žmonos. Adresas: Петроградъ, Нарв. застава, Болдарева пер. 24, кв. 31. 93 1

JUOZAS NAVICKIS iš Verbyliškių kaimo, Trakų par., ieškau savo žmonos Aliukos Navickienės ir tėvo Prano Navickio. Adresas: Петроградъ, Измайловскій пр. д. 18, кв. 30. 94 1

Antanas ZAVADZKIS, Kamajų par., ieškau savo tėvų ir seserų. Adr.: Петроградъ, Лѣсной корп., Бол. Олиповская ул. 12, кв. 12. 95 1

Monika ŽILINSKIENĖ, ieškau savo sūnaus Antano, išvažiuosio iš Lietuvos su Petru Saltonu. Kas žino, prašome pranešti: Петроградъ, Смоленская ул. № 11, кв. 6. 96 1

JONAS ORANTA, Stanaičių kaimo, Kibartų val., Vilkaviškio apskr., Suv. gub. noriu sužinoti kun. J. Valaitį, kun. M. Plaušinitį ir kitus pažįstamus. Adresas: Р. О. Ж. Д., Смоленской губ., ст. Стодоліне, фельдшеру Кузминскому, įduoti J. Orantai. 97 3

Marytė Pelėdžintė, iš Šiaulių, Prašo giminių ir pažįstamų atsilipti. Petrapilis, I rota № 14, kv. 17. 130 1

Mykolas Vepštas, Panevėžio par., ieškau savo sūnaus Petro 33 m., brolių: Klemenso ir Martyno su žmonomis, švogerio Jono Miškinio iš Panevėžio. Adresas: Село Уснжары, Петр. уѣзда, фонарная фабрика. Михаилу Вепшту. 98 1

Jonas STANIONIS ir Ant. URBA-NAVIČIUS iš Suv. gub., Kalvarijos apskr., Simno val., prašau giminių ir pažįstamų atsilipti: Саратовъ, Александровская ул. 111. М. Станіонісу. 99 2

Kazys TUMASIONIS iš Rygos, ieško brolių Klemenso ir Adomo Tumasionių. Саратовъ, Дворинская 39. Литовское 0-во. К. Туменасу. 100 1

Valerija Martusevičienė iš Kauno ieško tėvo Jono Baturo su šeimyna ir Agotos Cechanavičienės iš Kauno. Adresas: Саратовъ, Александровская 4/88. Литовский Комитетъ. 101 1

Marijona Klimavičienė iš Aleksoto, ieško vyro Prano, sūnų: Povilo ir Antano, žento Antano Račkaičio su žmona Ona iš Jesių kaimo. Adresas: Саратовъ, Александровская 4/88. Литовский Комитетъ. 102 1

Andrius Pusvaškis Kauno gub., Ukmergės apskr., ieško motinos Elenos ir seserų: Agotos ir Petronės. Adresas: Саратовъ, Александровская ул. 4/88. Литовский Комитетъ. 103 1

Antanas JASAITIS, ieškau Petronėlės Radzevičiukės, Naujamiesčio vals., Panevėžio apskr. Adresas: Харьковъ, Петинская ул., Решет. пер. д. 12. А. Ясайте. 127 1

Lietuvių Draugijai Jaroslavlėje REIKALINGAS BUCHALTERIS arba geras kantoristas, mokąs vesti kasos ir rašinėti knygas. Algos nuo 50 ligi 75 rub. mėnesiui. Kreipties šiuo adresu: Г. Ярославль, ул. Романовская 44. Литовский Комитетъ. 128 3

V. RUSECKIS, ieškau savo tėvo Stasio Rusecko, Ignavangio k., Marijamp. ap., Suvalkų gub. Adresas: В. Сорочинцы, Полт. губ., Вейверская учит. семинария. В. Русецкому. 125 1

JONAS NASTOPKA Kareivis, iš Radviliškio miestelio ieškau savo motinos, brolio, dėdės ir Mykolo Kregždės. Adresas: Петроградъ, Греческій пр. 12, кв. 11. 126 1

JONAS KARNAUSKIS. Pabiržės par., ieškau savo giminių ir pažįstamų. Adresas: Екатеринославъ, Кайдакканская 3-я ул., д. Радовенныхъ 20. 122 1

Pranciškus ČUDARA ieško savo sūnaus Stasio 17 m., švogerio Jono Rabašausko ir švogerkų, visi Pabiržių par. Adresas: Екатеринославъ, Кайдаки 3 ул., д. 13. 123 1

Jonavičius Vladislovas iš Pelių dvaro ieško Marijonos Rutkauskytės iš Suv. gub., Marijampol. ap., Šmitiškių k. Adresas: Бобруйскъ, Николаевская 11, Литовский Комитетъ. 124 3

Juozas Laučius ieškau savo tėvelių ir sesers Mortos, visi iš Šiaulių, Kauno g. Adresas: Ярославль губ. Г. Угличъ, Гостинница Худякова. 119 1

Juozas MONTVILA, ieško Kazio Strolio. Atsiliepkite! Минская губ. м уѣздъ, Першанская волость, дер. Инушковици, Осипъ Монтвилъ. 120 1

Siuvėjas JONAS URBIETIS iš Šiaulių, dabar gyvena: Красноярскъ, Баталіонскій пер. 20. Иван Урбетисъ. 121 1

Domicelė KULIONIENĖ, Kuosenu k., Kupiškio vals. ūkininkė. noriu susirašinėti su giminėmis ir pažįstamais. Adresas: Харьковъ, Екатеринославская ул. 19. Литовский Комитетъ. 1 1

Aleksandra PUKŠNIS, IEŠKAU giminių ir pažįstamų iš Kauno gub., Telšių apskr., Varnių val., Drinių k. r. Рѣжиза, Вит. губ., 415 полковой запасной госпиталь, С. Козловскому. 117 1

JONAS KALINKA ieškau savo giminių: Antano Dankevičiaus, Juozapo Gudanausko ir seserų iš Anykščių m., Kauno gub. Adresas: Витебскъ, Кетовскій, д. № 5, 2 части. 118 2

Siuvėjas

S. MARTINĖNAS, baigęs Akademijos kursus, priima užsakymus — vyriškų rubų. Adr.: Суворовскій пр. 55. 1

Kareivis Kazim. ČUKSIS Kavarsko val., Ukmergės apskr., Narbutų sod., nori susirašinėti su kaimynais Narbutiečiais ir Kavarskiečiais. Atsiliepkite! Дѣйствующая Армія, полевая почта № 30, полковая канцелярія 207 пѣхот. Новобайлотского полка. 80 4

Marcijonas Remdžius Joniškio par., Šiaulių ap., ieškau giminių ir pažįstamų. Adresas: Петроградъ, Петроградскій пр. д. 38, кв. 40. 81 1

Pranciškus LEKYS, Batakių par., Kauno gub., ieškau giminių ir pažįstamų. Atsiliepkite! Петроградъ, Приморская жел. дор., ст. Дюны. Францу Ляксу. 82 2

VINCAS PETRAITIS, Viduklės apr., Papelių kaimo, noriu susirašinėti su giminėmis ir pažįstamais. Adr.: Петроградъ, Петр. наб. № 30, кв. 1. В. Петрайтису. 76 2

P. MARCINKUS, Kelmės val., pastaruoju laiku gyvenau Šiaulėnų val., prašu giminių ir pažįstamų atsilipti. Городокъ, Витеб. губ., почт. ст. Одель, Село Козьяки, лавочнику П. С. Марцинкусу. 83 3

Aukštuolis Petras iš Aukštuoliškio apsigyveno Petrapilyje: Петроградъ, Вас. Остр., Кожевническая ул. 23, кв. 67. 84 1

Povilas PILOTAS iš Berklainių dvaro, Krinčino par., ieškau savo žmonos Kotrynos, brolių: Antano, Juozo ir Kazimiero Jovaišio. Петроградъ, Лейтенбергская № 20, кв. 35. 85 1

JUOZAPAS NAVICKIS iš Berklainių dvaro, Krinčino par., ieškau brolio Jono Navickio, seserų: Marijonos ir Elžbietos, motinos, uošvio Stasio Vaitaičio su pačia, jų duktes Apolonijs ir sūnaus Povilo, Raubocių sodžiaus, Krinčino par. Adresas: Петроградъ, Лейтенбергская ул. 20, кв. 35. 86 1

Steponas A. Siemaska iš Šiaulių miesto (krautuvininkas) apsigyveno Petrapilyje. За Невской застав., В. Щемилонка № 1. 87 2

Daršiškių mokytojas STASYS BARANAUSKIS ieško savųjų iš Patakonų sod., Joniškio par., Panevėžio apskr. Kas žino, ar jie pabėgo, ar pasiliko vietoje, prašau pranešti adresu: Орша, Могил. губ., Управление Наблюдающего за чуртами Биленского района. Ст. Варановскому. 88 2

JUOZAS MAKUTĖNAS iš Alsetos dvaro, Kamajų par., Zarasų apskr., Kauno gub., ieško giminių ir pažįstamų. Kreiptis: Самара, Предтеченская ул. 46. 89 2

JUOZAS ŠIMELIONAS iš Linkuvos par., ieškau savo žmonos Barboros, dukters ir giminių. Adresas: Ковенскій крѣпостной саперный батал. 91 1